

'Use Me' en 'Genuine Conceptualism' in de Herbert Foundation in Gent

'FED UP WITH ALL THE MONEY'

Met zijn smetteloos witte postmoderne inkom, die contrasteert met de tentoonstellingsruimte gevestigd in een achterliggende oude fabriek, lijkt de Herbert Foundation wel een tijdmachine die ons ver weg van het smetvrije heden naar het groezelige verleden van de hedendaagse kunst voert. Dat wordt onderstreept door de twee nieuwe tentoonstellingen die er lopen. 'Genuine Conceptualism' is een archieftentoonstelling over de jaren 70, 'Use Me' een keuze van werken uit de Herbert-collectie van kunstenaars uit de generatie van de jaren 80.

Marc HOLTHOF

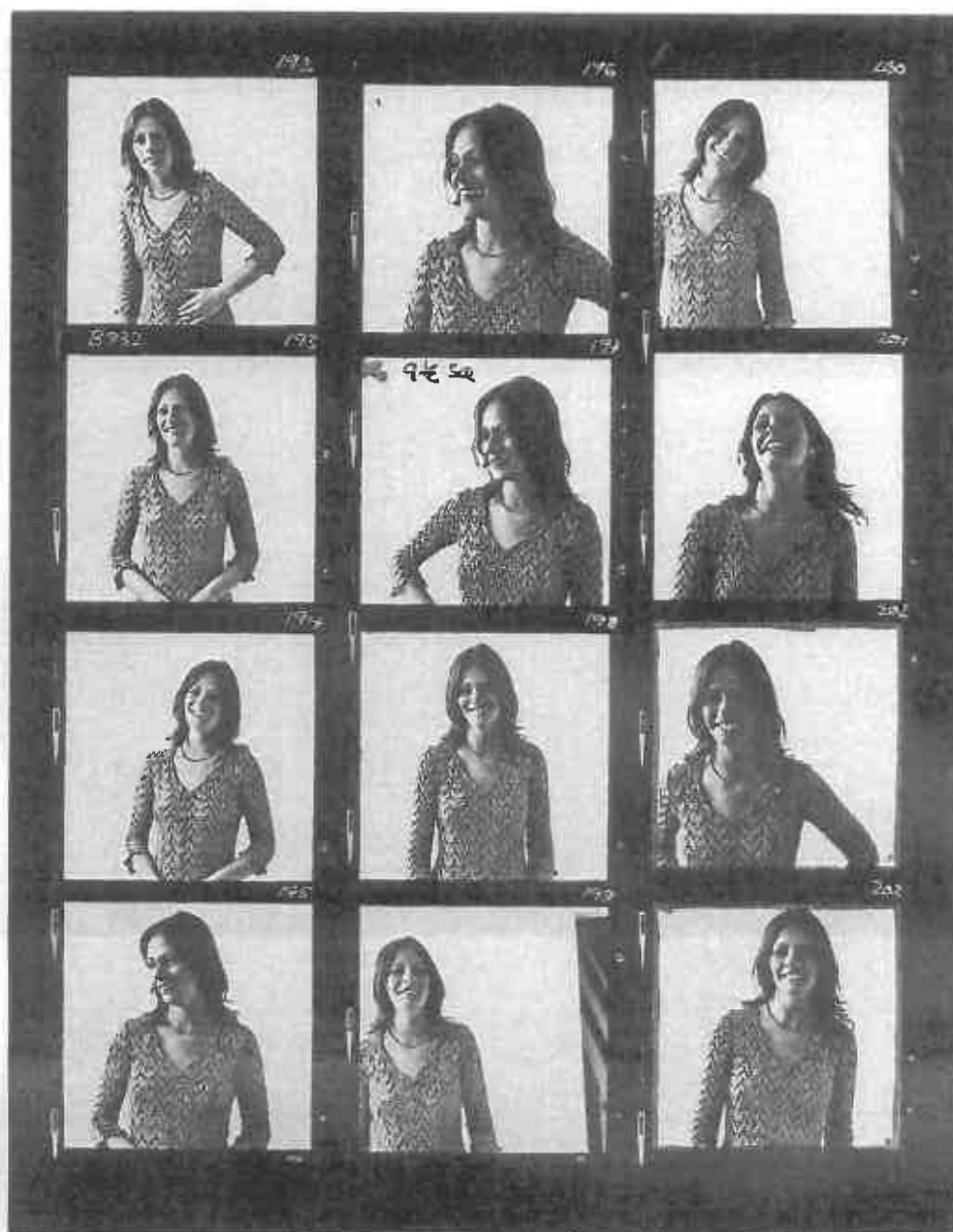
De collectietentoonstelling 'Use Me' werd samengesteld door Anton Herbert en Laura Hanssens. Ze kozen fraaie werken van Mike Kelley, Paul McCarthy, Martin Kippenberg, Thomas Schütte, Franz West, Heimo Zobernig, Reinhard Mucha, Jean-Marc Bustamante, Kurt Ryslavy, Wim Delvoye en Jan Vercruyse. En ontleenden ook werk aan de FRAC Duinkerken, het S.M.A.K. en de Vanhaerents Collectie. Je zou denken dat 'Use Me' (de titel van een tekening van Bruce Nauman) het hoogtepunt zou zijn van deze tweede opening in de Herbert Foundation na 'As if it Could' vorig jaar. Maar nee, het hoogtepunt blijkt de andere, de archieftentoonstelling te zijn. Tenminste als je er een rondleiding krijgt van curator Lynda Morris.

OUDSTRIJDER

Lynda Morris (1947) is/was curator, auteur en docent aan de universiteit van Norwich. Maar vooral is ze een oud-strijder van de eerste dagen van de conceptuele kunst in Engeland. Zij werkte in het ICA en assisteerde in 1969 Konrad Fischer bij de opstelling van de Londense versie van 'When Attitude Becomes Form' (Harald Szeemann, curator van de originele versie, kwam enkel naar de opening), en zij stelde voor de Greenwood Gallery de tentoonstelling 'Book as Artwork 1960/1972' samen. Daarna maakte zij een thesis over de onderwijspraktijk van Beuys en Art & Language (die was net klaar toen Beuys ontslagen werd aan de academie van Düsseldorf én Art & Language hetzelfde overkwam in Coventry). Als freelance auteur en curator leerde ze vele kunstenaars uit die periode kennen, van Carl Andre tot Marcel Broodthaers. Zij was zelfs jaren lang de drinkbroer en 'dark lady' van Gilbert & George. Maar vooral is Lynda Morris iemand met een visie op de kunst uit de jaren 60 en 70. Voor haar is de conceptuele kunst uit de jaren 70 in de eerste plaats een reactie op de Tweede Wereldoorlog. Er zijn geen stilistische overeenkomsten tussen de kunstenaars, stelt Lynda, maar ze hebben wel allemaal als kind de oorlog meegemaakt. En ze reageerden met hun kunst tegen de mentaliteit van de generatie voor hen. Ze verwijst naar Beuys' oorlogsbelevissen of On Kawara's relatie met Hiroshima. Uiteraard maak je 'date-paintings' als je meegemaakt hebt dat de tijd definitief lijkt te stoppen, merkt ze op.

KUNSTENAARSBOEKEN

Lynda Morris houdt van kunstenaarsboeken. Ze introduceerde ze in 1969 in de bookshop van het ICA. Het kunstenaarsboek speelde een grote rol in de artistieke revolutie van de jaren 60. Het engageerde immers "the active mental participation of the reader". Het fenomeen van de opkomst van het kunstenaarsboek werd in 1971 beschreven door Germano Celant in het eerste nummer van het tijdschrift DATA. Voor de Greenwood Gallery stelde Lynda een jaar later een meer volledige lijst met kunstenaarsboeken samen. Aan de muren van de eerste tentoonstellingsruimte

David Lamelas, London Friends (Lynda Morris), 1974. Courtesy of the artist and Sprüth Magare Berlin London

hangen drie lijsten uit begin jaren 70: de kunstenaarsboeken die Celant oplijstte in 1971, de meer volledige Greenwood-lijst van Lynda uit 1972 en die van Benjamin Buchloh uit het tijdschrift Interfunktionen uit 1974.

Niet alleen kunstenaarsboeken, maar ook foto's, documenten, tijdschriften en andere parafernalia zijn fenomenen die Lynda Morris fascineren. Daar liggen voor haar de wortels van de conceptuele kunst. Een kunstenaarsboek is voor Lynda Morris geen verzamelobject maar een getuige van de artistieke revolutie uit die jaren. Het archiefmateriaal is 'the meat' van de conceptuele kunst, zegt ze. Musea hebben vaak enorme archieven, maar ze stellen dat materiaal zelden of nooit tentoon. Zo missen ze de kans om de geest van die tijd te vatten. Want kunst draaide toen om het uitswelen van informatie en niet om objecten.

Alle tentoongestelde boeken en documenten komen uit haar archief of uit dat van Anton Herbert. Haar boeken zijn wel eens beduimd en niet altijd in perfecte conditie, want gebruikt door generaties studenten in Norwich. Een kunstenaarsboek was in die jaren zelden of nooit een luxueuze uitgave. Zo hangt er een pamflet aan de muur waarop de 'Heavy Industry Publications' uit Hollywood de 'Books by Ed Ruscha' adverteert. De prijs ervan ging van 2,5 tot 25 dollar! En dan nog waren ze moeilijk te verkopen, lacht Lynda. Vandaag moet je die prijzen meer dan verduizendvoudigen.

OLD LADIES

Een volledige muur van de laatste tentoonstellingsruimte wordt ingenomen door Jacques

Charliers 'Vernissage des Expositions, photographs 1974-1975'. Charlier fotografeerde een jaar lang de vernissages van tentoonstellingen en stelde die in 1975 tentoon in het Paleis voor Schone Kunsten. En uiteraard liet Charlier ook op zijn eigen vernissage foto's nemen. Beide reeksen zijn nu samen te zien. Een foto toont Lynda Morris in gesprek met Anton Herbert, terwijl Peter Downsbrough en Charlier zelf toekijken. Lynda Morris leerde Herbert in 1974 kennen toen ze twee jaar in ons land verbleef voor een uitwisselingsprogramma van Studio International. Lynda was toen een hip 60s-meisje - zoals de fotoserie van David Lamelas op de cover van de catalogus toont. Bij het begin van de tentoonstelling wordt ook 'Film Script' (1972), een film met diaprojectie van Lamelas getoond waarin

Vooraf is Lynda Morris iemand met een visie op de kunst uit de jaren 60 en 70. Voor haar is de conceptuele kunst uit de jaren 70 in de eerste plaats een reactie op de Tweede Wereldoorlog. Er zijn geen stilistische overeenkomsten tussen de kunstenaars, stelt Lynda, maar ze hebben wel allemaal als kind de oorlog meegemaakt. En ze reageerden met hun kunst tegen de mentaliteit van de generatie voor hen

ze de hoofdrol speelt. Nu is Lynda een vriendelijke ronde dame. 'I am an old lady now', klaagde ze toen ze in 1999 na zeventien jaar Gilbert & George nog eens tegenkwam. Waarop George gevat antwoordde: 'We are all old ladies now'.

MONEY

Op het einde van de tentoonstelling ligt het eerste nummer van het Amerikaanse tijdschrift October uit 1976. Voor Lynda is dat de steen des aanstoots, het punt waar het allemaal mis ging. De titel verwijst naar de Russische revolutie, zegt ze, maar het tegendeel is waar: October is een zeer conservatief Amerikaans magazine. Ze brengt het meteen in verband met hoe Thatcher door Saatchi & Saatchi aan de man gebracht werd. En hoe met Charles Saatchi de sensatie en het monetaire cynisme de Britse kunst binnen drong. Met dat soort geldbeluste hedendaagse kunst wil Lynda Morris niets te maken hebben. De tentoonstelling eindigt eind jaren zeventig. Want 'Genuine Conceptualism' wil een tentoonstelling zijn "for people being fed up with all the money". Het is, kortom, een heuse tijdreis 'back to the seventies', ver weg van de geldbeluste kunstwereld van vandaag.

'Use Me' en 'Genuine Conceptualism' tot 8 november in de Herbert Foundation, Coupure Links 627A, Gent. Geleide bezoeken op do en vr om 11 en 14u. Individueel bezoek op za van 11-16 u. Toegang 12 euro. Info en reservaties op www.herbertfoundation.org

EEN WONDERKABINET IN GENT

De Universiteit Gent bestaat straks 200 jaar. In die tijd ontstonden uit onderzoek en onderwijs heel wat collecties met unieke objecten. Kunstenaar Tom Liekens bezocht samen met curator Frank Herremans wekenlang deze veelal 'verborgen' verzamelingen. Samen met de Gentse Universitaire Musea selecteerden zij 350 objecten waarmee nu in de bibliotheek van Het Pand een curiositeitenkabinet wordt geëvoceerd. Een greep uit de collecties waaruit werd geput: natuurhistorische en morfologische objecten (opgezette dieren, abnormaliteiten, geraamten, schelpen...), etnografische objecten (kunstvormen van niet-westerse culturen), mineralen, oude geneeskundige instrumenten en anatomische modellen, paleontologische objecten (fossielen van dieren, mensen en planten), archeologische objecten (klassieke oudheid, Egypte, prehistorie...), plantkundige objecten, oude wetenschappelijke instrumenten (microscopen, telescopen...). Dit alles zal aangevuld worden met oude gravures van Ensor, Goya en Piranesi. In de tentoonstelling wordt ook hedendaagse kunst opgenomen van gekende

Cielen, Caroline Coolen, Anton Cotteleer, Jan Cox, Nick Ervinck, Jan Fabre, Francisco Goya, Tom Liekens, Panamarenko, Wim Hermans, Nadia Naveau, Guy Rombouts, Roger Van Akelyen, Bart Van Dijk, Marilou Van Lierop, Alexandra Verhaest, Ysbrant... In de 16de en 17de eeuw brachten vorsten, rijkelui en geleerden in

speciaal daarvoor ingerichte 'Wunderkammern' of kabinetkasten allerlei curiosa bijeen zoals monsterlijke foetussen op sterk water, amuletten, fiolen met drakenbloed, heidense cultusobjecten, globes, ... In een curiositeitenkabinet werd alles verzameld wat verwondering en nieuwsgierigheid wekte; alles wat vreemd, bizar en ongehoord was. De 'Wunderkammer' stond symbool voor de droom om de hele wereld in al zijn diversiteit en wondere vreemdheid in één microkosmos te vatten.

De tentoonstelling probeert de geest van zo'n curiositeitenkabinet op te roepen. Het gaat om een evocatie, niet om een reconstructie. Het idee voor de tentoonstelling komt van kunstenaar Tom Liekens. 'Wunderkammern' hebben hem altijd gefascineerd en geïnspireerd. Zijn vader heeft zelf een soort curiositeitenkabinet met opgezette dieren, vlinderkasten, stenen en schelpen. Kunst, kennis, verwondering, ontdekking, beleving. Deze tentoonstelling is een realisatie van de Gentse Universitaire Musea, met Frank Herremans en Tom Liekens als curatoren.

'Het Wonderkabinet' in de dominicaan bibliotheek van Het Pand, Onderbergen 1, Gent. Open elke dag tijdens de Gentse Feesten (van 16 tot en met 27 juli) en za-zo 2-3, 9-10, 16-17 augustus, telkens van 11-18 u. Toegang 6 euro, 3 euro voor kinderen, studenten gratis.